

DOKUMENT O NABAVNI POLITIKI KOSOVELOVE KNJIŽNICE SEŽANA

1. Poslanstvo knjižnice

Kosovelova knjižnica Sežana izvaja javno službo na območju občin Sežana, Divača, Komen in Hrpelje-Kozina. Kot splošna knjižnica smo zavezani informiranju in zadovoljevanju potreb in želja uporabnikov po izobraževanju, raziskovanju, kulturi in razvedrilu ter razvijanju informacijske pismenosti s tem, da:

- omogočamo dostop do informacij in znanja, ki jih uporabniki potrebujejo pri formalnem in neformalnem izobraževanju, raziskovanju, kulturnem udejstvovanju,
- nudimo hitre, prijazne in kvalitetne storitve,
- ustvarjamo kvalitetno knjižnično zbirko,
- omogočamo demokratičen dostop do gradiva, storitev in opreme,
- nudimo prijeten prostor, ki omogoča druženje in skrbi, da uporabniki kvalitetno preživljajo svoj prosti čas,

- organiziramo kulturne prireditve, razstave, ogleda in dejavnosti za najširši krog ljudi,
- zbiramo domoznansko gradivo in ohranjamo kulturno dediščino,
- izobražujemo in vzgajamo uporabnike, sodelujemo pri vseživljenjskem učenju, skrbimo za razvoj funkcionalne pismenosti
- izvajamo primerne dejavnosti za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami.

2. Namen in upravljanje knjižnične zbirke

Namen knjižnične zbirke v Kosovelovi knjižnici Sežana je kvalitetna in uravnotežena zbirka, katere cilj je že opredeljen v poslanstvu knjižnice. Smernice v Dokumentu o nabavni politiki so pomoč knjižničarjem pri nabavi, postavitvi, hranjenju in zaščiti ter odpisu. Uporabnike pa seznanjajo z načinom izgradnje knjižnične zbirke in jih vabijo k njenemu sooblikovanju.

3. Okolje knjižnice

Pri načrtovanju in oblikovanju knjižnične zbirke upoštevamo okolje, v katerem delujemo. Pomembno je tako notranje kot tudi zunanje okolje knjižnice. Notranje okolje predstavljajo zaposleni. Zanesljivi, izobraženi ter zadovoljni zaposleni, ki so tudi dobro strokovno usposobljeni, so bistvena komponenta vsake knjižnice. Zato potrebujejo pravočasne in natančne informacije o vseh dejavnikih, ki bi lahko ogrozili izgradnjo knjižnične zbirke. Določeno tveganje predstavlja predvsem neredni dotok sredstev in omejeno financiranje. Tu je pomemben nenehen pretok informacij in ustvarjanje vzdušja medsebojnega razumevanja in zaupanja med zaposlenimi in učinkovitega notranjega komuniciranja. Prav tako je pomembno upoštevanje lokalnega okolja, v katerem knjižnica deluje. Pri izgradnji knjižnične zbirke upoštevamo vse značilne in posebne potrebe okolja, in sicer:

- demografsko značilnost,
- starostno strukturo prebivalstva in uporabnikov knjižnice po ciljnih skupinah: predšolski, šolski, srednješolski, študenti, odrasli zaposleni, brezposelni, upokojenci,
- izobrazbeno strukturo prebivalstva in uporabnikov,
- socialni vidik prebivalstva in aktualne družbene razmere,
- število prebivalcev,
- število uporabnikov s posebnimi potrebami,
- prisotnost vzgojno izobraževalnih ustanov (vrtci, osnovne šole, srednje šole in fakultete),
- različni lokalni akterji (druge kulturne ustanove, zavodi, razna društva, organizacije).

Na področju dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami sodelujemo na ravni občin z ustreznimi zavodi in institucijami. Na podlagi ugotovitev njihovih potreb izvajamo ustrezne

dejavnosti (bralna značka za osebe s posebnimi potrebami, ponudba knjižničnega gradiva za slepe in slabovidne in dislektike).

4. Dostop do knjižničnega gradiva

Zagotavljamo dostop do vseh vrst knjižničnega gradiva in za vse skupine uporabnikov, tako v prostorih knjižnice kot na daljavo. Omogočamo:

- dostop do knjižnične zbirke v fizični obliki v prostorih knjižnice,
- dostop do knjižničnega gradiva iz drugih knjižnic s pomočjo medknjižnične izposoje,
- brezplačen dostop do interneta ,
- brezplačen dostop do elektronskih virov,
- brezplačen dostop do knjižnične zbirke na daljavo,
- brezplačen dostop do elektronskih storitev.

5. Zgodovina, obseg in vsebina knjižnične zbirke

Začetki splošne knjižnice v Sežani segajo v leto 1948, ko je bila 30. aprila tega leta ustanovljena občinska ljudska knjižnica Sežana. 13. februarja 1963 se je knjižnica poimenovala po Srečku Kosovelu in dobila zdajšnje ime Kosovelova knjižnica Sežana. Obsegala je nekaj več kot 11.000 enot. Leta 1965 je bila za ravnateljico imenovana Lučka Čehovin in na čelu knjižnice ostala skoraj 4 desetletja ter bistveno pripomogla k razvoju knjižnice in knjižnične zbirke. Pod okrilje Kosovelove knjižnice spadajo še knjižnice v Divači, Komnu in na Kozini. Skupaj šteje več kot 180.000 knjižnega gradiva, kar je lepa številka, ki presega standarde štirih enot gradiva na prebivalca na območju, ki ga knjižnica pokriva (cca. 25.000 prebivalcev). Knjižnično zbirko oblikujemo v razmerju 50 % strokovnega gradiva in 50 % leposlovja. Pri tem je 70 % gradiva namenjeno odraslim, 30 % pa otrokom. Knjižnična zbirka obsega tudi neknjižno gradivo: dvd-je, cd-je, zvočne knjige idr. Imamo skoraj 8.000 enot tega gradiva, ki obstaja tudi na spletu, kjer so uporabnikom na voljo baze za izposajo knjig (Biblos, Audibook) in filmov (Baza slovenskih filmov) ter dostop do časopisja (Pressreader).

6. Financiranje nakupa knjižnične zbirke

Nakup knjižničnega gradiva v Kosovelovi knjižnici Sežana financirajo lokalne skupnosti po deležih, ki se izračunavajo po kriteriju števila prebivalcev lokalnih skupnosti, in ministrstvo za kulturo RS. Delni vir financiranja nakupa v manjšem obsegu predstavljajo tudi lastna sredstva.

7. Izbor knjižničnega gradiva

Izbor je oblika odločanja o tem, katero knjižnično gradivo je pomembno za zbirko. Zbirka mora čim bolj služiti svojemu namenu, da se ne ustvarja t.i. mrtev fond. Ker kupujemo z javnimi sredstvi, moramo biti pozorni na dva najpomembnejša vidika in sicer, da upoštevamo potrebe uporabnika in hkrati kakovost dostopne knjižnične zbirke. Ker so finančna sredstva vsako leto omejena, ne moremo kupiti vseh naslovov na tržišču in tako zadovoljiti vseh želja uporabnikov.

Pri izboru upoštevamo:

- izobraževalne, raziskovalne, kulturne in informacijske potrebe okolja,
- spodbujanje bralne kulture, razvoj branja in informacijske pismenosti,
- splošne in posebne potrebe okolja,
- aktualnost knjižničnega gradiva,
- načrtovano število enot knjižničnega gradiva na prebivalca,
- zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva/medijev,
- zastopanost različnih tematskih in predmetnih območij,
- enako dostopnost gradiva za vse prebivalce na območju.

Zbirko dopolnjujemo z izborom knjižnega in neknjižnega gradiva v razmerju 50 % strokovnega in 50 % leposlovnega gradiva. Mladini je namenjenega 30 % gradiva. Upoštevamo letno zastopanost vsaj 15% odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu in izdaje vsaj 50-ih slovenskih založb. Ker smo splošna knjižnica, namenjena vsem prebivalcem lokalne skupnosti, želimo ustvariti kvalitetno in uravnoteženo knjižnično zbirko, ki bo namenjena vsem ciljnim skupinam uporabnikov za njihove splošne potrebe.

Najpomembnejši viri informacij za izbor gradiva so:

- knjižni in knjigotrški katalogi, založniški programi in njihova reklamna gradiva,
- izvodi dobaviteljev, ki jih prinesejo na ogled,
- bibliografije,
- pregledovanje ponudb po pošti in e-pošti,
- spremljanje ocen v dnevnem tisku,
- knjižnični katalogi,
- priporočilni sezname,
- pregledovanje predlogov uporabnikov in bibliotekarjev,
- iskanje po svetovnem spletu,
- prednaročniške ponudbe založnikov,
- CIP- zapisi (knjige v tisku)

- stiki z lokalnimi društvi, kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami in drugimi deležniki v lokalnem okolju.

Splošni kriteriji za izbor knjižničnega gradiva:

- ugled avtorja, založnika in urednika,
- interesi, želje in potrebe uporabnikov,
- cena,
- ocena v oglednih medijih, reference, recenzije,
- subvencionirano gradivo,
- aktualnost in novosti, ki jih delo prinaša,
- globina zastopanosti posameznega področja in pomembnost teme,
- kvaliteta prevoda,
- fizične lastnosti (vezava, tisk, kvaliteta papirja),
- estetska vrednost,
- vrednotenje zbirk glede na pogostost uporabe,
- primerjava med tiskano in elektronsko različico,
- enostavnost in ekonomičnost uporabe za bibliotekarje in uporabnike,
- gradivo, ki ima domoznansko vrednost.

Knjižnica si prizadeva za vse ciljne skupine uporabnikov (predšolski otroci, osnovnošolci, srednješolci, študentje, zaposleni, upokojniki, brezposelni, uporabniki s posebnimi potrebami) zagotoviti knjižnično zbirko, ki jo potrebujejo za izobraževanje, informiranje, kakovostno preživljanje prostega časa in za osebni razvoj. To pomeni, da mora vsakoleten nakup v najvišji možni meri zadovoljevati potrebe prebivalcev lokalne skupnosti po aktualnem knjižničnem gradivu.

Knjižnica nabavlja naslednje vrste in oblike knjižničnega gradiva:

- monografske publikacije (leposlovna, strokovna, poljudnoznanstvena literatura, referenčna zbirka, slikanice, stripi),
- serijske publikacije (časniki, časopisi, almanahi, koledarji, zborniki),
- kartografsko gradivo
- avdio gradivo (CD-ji, zvočnice),
- filmi, risanke (DVD-ji),
- elektronski viri v fizični obliki (CD-ROM-i),
- in on-line oblike (baze) in e-knjige.

Knjižnica sprejema tudi knjižne darove in uvršča dar v zbirko samo takrat, ko bi ga tudi sama kupila glede na opredeljen kriterije izbora nakupa. Knjižnica ima pravico, da se samostojno odloča, ali bo darovano gradivo vključila v zbirko ali ne. Z darovi, ki jih knjižnica ne vključi v zbirko, lahko razpolaga po prosti presoji.

8. Omejitve v knjižnični zbirki

Vrste knjižničnega gradiva, ki ga knjižnica ne nabavlja:

- mikrooblike,
- jezikovne omejitve: kupujemo gradivo pretežno v slovenskem jeziku, v tujem jeziku v zbirko uvrščamo gradivo v angleškem, nemškem, francoskem, italijanskem, hrvaškem, izjemoma tudi pomembna dela v ostalih jezikih,
- gradivo, ki spodbuja nasilje, nestrpnost, grobe vsebine.

9. Sodelovanje z drugimi knjižnicami

Sodelujemo z vsemi splošnimi knjižnicami v Sloveniji s pomočjo medknjižnične izposoje, še posebej pa s knjižnicami z obalno-kraškega območja, kjer je medknjižnična izposoja brezplačna za uporabnike. S koprsko knjižnico sodelujemo pri načrtovanju digitalizacije knjižničnega gradiva in zakupu podatkovnih baz.

10. Vrednotenje knjižnične zbirke

Cilji vrednotenja so ugotavljanje pomanjkljivosti pri oblikovanju knjižnične zbirke, odpravljanje le-teh in izboljšanje nabave. Vrednotimo jo predvsem s pomočjo statističnih meritev o delu splošnih knjižnic za posamezno poročevalsko leto. Tako pridemo tudi do rezultatov, katero knjižnično gradivo za zbirko ni več uporabno. Upoštevamo tudi predloge, želje in pripombe uporabnikov. Prizadevamo si, da je knjižnična zbirka dostopna, uporabna, aktualna in kakovostna.

11. Zaščita knjižnične zbirke

Knjižnica skrbi za ustrezne pogoje zaščite in hranjenja različnih vrst nosilcev informacij. V okviru danih možnosti zagotavlja najustreznejše pogoje za varovanje gradiva. Gradivo mora biti zaščiten pred:

- neposredno fizično silo,
- ognjem, vodo, škodljivci, onesnaženim zrakom,
- osvetlitvijo in sevanjem,

- neustrezno temperaturo,
- neustrezno relativno vlago,
- krajo in vandalizmom,
- izgubo.

Ob redni nabavi skrbi knjižnica za pravilno opremljanje knjižničnega gradiva, primerno zaščito in sredstva za posamezne vrste gradiva.

12. Izločanje in odpis knjižničnega gradiva

Za izločanje in odpis knjižničnega gradiva skrbi komisija za odpis knjižničnega gradiva, ki jo sestavljajo trije strokovni delavci knjižnice. Odpis knjižničnega gradiva se izvaja v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili. Redno odpisujemo izgubljeno in poškodovano gradivo ter gradivo, ki je zastarelo in neaktualno. Odpisano gradivo, ki je poškodovano, oddamo v reciklažo, ostalo gradivo ponudimo uporabnikom ali ustanovam.

13. Pregledovanje dokumenta nabavne politike

V knjižnici spremljamo nabavno politiko in se prilagajamo potrebam v okolju, zato dokument po potrebi posodabljam in dopolnjujemo.

November, 2022

mag. Marko Matičetov, direktor